

PÄIVÄKODIN JA VANHEMPIEN VÄLINEN KASVATUS- KUMPPANUUS - VANHEMPIEN NÄKÖKULMASTA

”Kasvattajan ja vanhempien tulisi yhdessä luoda yhteiset normit lapsen turvalliseen kasvamiseen.”

Annika Vanha

Opinnäytetyö
Sosiaaliala
Sosionomi AMK

2016

Degree Programme in Social
Services
Bachelor of Social Services

Author	Annika Vanha	Year	2016
Supervisor(s)	Kaisu Vinkki, Susanna Helavirta		
Commissioned by	Tornio Center		
Subject of thesis	Educational partnership between parents and the day care center – parent’s perspective		
Number of pages	37+1		

In my thesis I address parenting partnership especially from the parents’ point of view. The research I conducted was carried out in collaboration with a day care center located in Tornio and with the parents of the children located there. For my research I conducted a questionnaire for the parents and the questions dealt with multiple choice options and open questions. My intent was to find out information about how the parents experience parenting partnership in day care center and what kind of wishes/expectations they would have to help the progress of advancing parenting partnership. I got a comprehensive view from the answers I received and also suggestions and wishes for the future.

I selected my thesis based on the good experience I got when I worked various kindergartens in which I saw how the employees understand the concept of parenting partnership and how it’s visible in their work with children. I wanted to find out how the parents experience parenting partnership and how they are taken into consideration when they bring and fetch their children from kindergarten. I feel that my research is beneficial not only for myself, wanting to work as a kindergarten teacher in the future, but also for the kindergarten I’m conducting the research on.

My thesis was qualitative. I’ve used a questionnaire as a data acquisition method, which I used for analyzing the results. In total there were 74 questionnaires handed out, because only one questionnaire was passed out for the siblings. I received 16 filled questionnaires, so the response rate was 22 percent.

Key words early childhood education, educational partnership.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TOTEUTUS	6
2.1 Tutkimuskysymykset	6
2.2 Aineistonkeruu ja analyysi	6
2.3 Eettisyys ja luotettavuus	7
3 VARHAISKASVATUKSESTA	9
3.1 Mitä on varhaiskasvatus?	9
3.2 Varhaiskasvatussuunnitelma	10
4 KASVATUSKUMPPANUUS.....	12
4.1 Mitä on kasvatuskumppanuus?	12
4.2 Kasvatuskumppanuuden periaatteet	15
4.3 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen.....	19
4.4 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa	21
5 KYSELYN TULOKSET	24
5.1 Kyselylomake	24
5.2 Tuonti-ja/tai hakutilanteet	24
5.3 Kuunteleminen, dialogi ja vuorovaikutus	27
5.4 Avokysymysten vastaukset	32
6 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	34
7 POHDINTA	38
LÄHTEET	39
LIITTEET	41
Liite 1 1(5)	41

1 JOHDANTO

Kasvatuskumppanuus on läsnä koko ajan varhaiskasvatuksessa. Käsitteenä kasvatuskumppanuus on laaja ja se usein ymmärretään eri tavalla. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan kuitenkin vanhempien ja kasvattajan välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä koskien lapsen varhaiskasvatusta ja päivähoitoa. Kasvatuskumppanuuteen kuuluu neljä periaatetta, joita ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Kasvatuskumppanuuden rakentuminen kestää koko sen ajan, kun lapsi on päivähoitossa. Rakentumisella on erilaisia vaiheita ja se alkaa aloituskeskustelusta ja tutustumisesta (Kaskela & Kekkonen 2006.)

Opinnäytetyöni aiheena oli tutkia päiväkodin ja vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyöni aineistonkeruun toteutin yhteistyössä Torniossa sijaitsevan päiväkodin lasten vanhempien kanssa. Pyysin vanhempia vastaamaan tekemääni kyselylomakkeeseeni, joka täytettiin täysin anonyminä, eikä ketään voitu vastausten perusteella tunnistaa.

Aihe valikoitui sen vuoksi, sillä olin paljon jo nähnyt päiväkotimaailmaa ja kuullut työntekijöiden ajatuksia kasvatuskumppanuudesta, joten kiinnostukseni heräsi, kuinka myös vanhemmat sen kokevat. Kiinnostukseni oli siinä, mitä mieltä vanhemmat olivat päiväkotinsa kasvatuskumppanuudesta. Lisäksi halusin kerätä heidän kokemuksiaan sekä toiveitaan, kuinka he halusivat kasvatuskumppanuuden onnistuvan tai toteutuvan jatkossa. Lisäksi päiväkodin työntekijöiden ja johtajan toiveesta halusin selvittää myös, että kokevatko vanhemmat tarvitsevänsä, esimerkiksi vanhempainiltoja- ja/tai vartteja sekä kuinka vanhemmat voitaisiin ottaa enemmän mukaan varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. Koen, että tämä aihe palvelee itseäni tulevaisuudessa, kun työskentelen lastentarhanopettajana.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TOTEUTUS

2.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimukseni aiheena oli kasvatuskumppanuus päiväkodin ja vanhempien välillä. Erityisesti keskityin vanhempien näkökulmaan, mielipiteisiin ja kokemuksiin kasvatuskumppanuudesta. Tutkimuskysymyksiksi, joihin lähdin hakemaan vastausta, valitsin kaksi teemaa:

1. Millä tavalla vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden päiväkodin kanssa?
2. Millaisia toiveita vanhemmilla on koskien kasvatuskumppanuutta?

Aihetta varten tein toimeksiantosopimuksen yhden torniolaisen päiväkodin kanssa, jonka vanhemmille laadin kyselylomakkeen, jossa edellä mainitut teemat olivat esillä.

2.2 Aineistonkeruu ja analyysi

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen. Olen käyttänyt tiedonkeruu menetelmänä kyselylomaketta, jonka perusteella analysoin tuloksia. Valitsin laadullisen menetelmätavan, koska halusin vastauksia siihen, mitä mieltä vanhemmat olivat kasvatuskumppanuudesta ja koska kyselylomakkeeseen on helppo vastata, sillä sen saa täyttää kotona rauhassa miettien. Kyselylomakkeet jaettiin jokaiseen lapsiryhmään. Kyselylomakkeen tein yksinkertaiseksi, jolloin vastaaminen oli helppoa ja nopeaa. Ennen kyselylomakkeen jakamista päiväkodin vanhemmille, testasin lomaketta, jolloin kävi ilmi, että lomakkeisiin oli helppo ja nopea vastata. Kysymyslomakkeessa oli kahdenlaisia kysymyksiä, oli valintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Kysymyslomakkeita jaettiin yhteensä 74 kappaletta, sillä sisaruksille jaettiin vain yksi lomake. Täytettyjä lomakkeita sain takaisin 16 eli vastausprosentti oli 22 prosenttia. Koin, että nämä palautetut vas-

tauslomakkeet riittivät saamaan yleiskuvan päiväkodin kasvatuskumppanuudesta.

Vastausten perusteella sain yleiskuvan siitä, miten kasvatuskumppanuus toimii torniolaisessa päiväkodissa. Vastaukset olivat suurimmaksi osaksi hyvin samankaltaisia, mutta poikkeavuuttakin kuitenkin löytyi. Valintakysymysten vastaukset olen asettanut kaavioihin, joiden avulla voi helposti havainnoida tuloksia. Avoimien kyselyjen vastaukset olen purkanut kirjalliseen muotoon, sillä näihin kysymyksiin tuli monta erilaista vastausta, sillä hain kysymyksillä vanhempien mielipiteitä ja toiveita kasvatuskumppanuuteen liittyen.

2.3 Eettisyys ja luotettavuus

Eettisyys ja eettiset kysymykset tutkimuksessa ovat nousseet viime aikoina voimakkaammin esille kuin aikaisemmin. Perinteisiä tutkimuksen kriteerejä ovat arvovapaus, objektiivisuus, luotettavuus, kriittisyys sekä arvioitavuus. Eettisyys tutkimuksessa liittyy moneen eri näkökulmaa kuten tutkimusaiheen valintaan, sen teoreettisen akkurointiin, tutkimuksen rajaukseen sekä tutkimuskysymysten asettamiseen. Seuraavassa tutkimusprosessin vaiheessa seuraa tiedon hankkimisen etiikka, joka kattaa tutkijan suhteen tutkimuskohteeseen, tutkimusjoukkoon sekä aineiston hankinnan toteuttamisen eri vaiheineen. Tiedon tulkitseminen on kolmas vaihe, johon liittyy aineiston analyysivalinnat ja analyysin toteuttaminen sekä tulosten tulkinnat, käsitteellistäminen ja niiden esittämisen muotoilut. Nämä tutkimusprosessin vaiheet paikallistavat eettisten valintojen keskeiset kriittiset kohdat ja osoittavat niiden moninaisuuden. Eettisyys on tutkijan mukana jokaisessa prosessin vaiheessa. Eettisesti kestävä tutkimus tarkoittaa sitä, että tutkija pohtii tietoisesti tutkimusprosessinsa eri vaiheiden ratkaisujen kestävyden ja pohtii niiden merkitykset sille todellisuuskuvalle ja seurauksille, joita hänen tutkimuksensa on muodostamassa (Pohjola 2007, 11–12.)

Huolehdin tutkimuseettisistä asioista koko opinnäytetyön prosessini aikana. Kunnioitin myös jokaisen vanhemman omia arvoja ja vastauksia. Ennen opinnäytetyöni tekoa, pyysin luvan päiväkodin johtajalta ja tein hänen kanssaan toi-

meksiantosopimuksen, josta yksi kappale meni koululle, toinen jäi päiväkodille ja kolmas itselleni. Käytin saamaani tietoa oikein eli tässä tapauksessa hyödynsin saamani tiedot opinnäytetyössäni. Kaikki tieto pysyi salassa ja materiaalit hävitettiin, kun opinnäytetyöni valmistui. Tietosuojalainsäädäntö oli mielessäni koko ajan opinnäytetyötäni tehdessä. Salassapitovelvollisuus oli yksi tärkeä osa opinnäytetyötäni jota kunnioitin. Varmistin, että vastauksia ei tule kukaan muu lukemaan ja pyysin vanhempia palauttamaan vastaukset niille tarkoitettuun vastauslaatikkoon, joka sijaitsi päiväkodin aulassa. Kyselyssä ilmi tulleita asioita käytin vain raportointiin ja analysoitiin. Kaikki vastaukset pyysin anonyymeinä eikä ketään voida vastausten perusteella tunnistaa.

3 VARHAISKASVATUKSESTA

3.1 Mitä on varhaiskasvatus?

Varhaiskasvatus on lasten kanssa tapahtuvaa suunnitelmallista kasvattamista, jonka tavoitteena on tukea lasten kasvua, kehitystä, oppimista sekä hyvinvointia. Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on oikeus varhaiskasvatukseen, johon osallistumisesta vanhemmat päättävät (THL 2015, varhaiskasvatus). Varhaiskasvatusta järjestetään varhaiskasvatuspalveluissa, esimerkiksi päiväkodissa ja perhepäivähoidossa. Varhaiskasvatuspalveluja tuottavat kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat sekä seurakunnat (esimerkiksi kerhotoiminta) (Heikkilä, Välimäki & Ihalainen 2007, 11).

Varhaiskasvatuslaissa (1§) on määritelty, että päivähoito on järjestettävä niin, että se tarjoaa kokonaisvaltaisesti hoidolle ja kasvatukselle sopivan hoitopaikan ja jatkuvan hoidon, kun lapsi on päivähoidossa. Varhaiskasvatuslain (2a§) mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteina on:

- 1) edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia
- 2) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista
- 3) toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset
- 4) varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö
- 5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä
- 6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;

- 7) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea varhaiskasvatuksessa tarpeen ilmettyä tarvittaessa monialaisessa yhteistyössä
- 8) kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuulliseen ja kestäväan toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen
- 9) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin
- 10) toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä (Varhaiskasvatustilaki 580/2015 1:2a §.)

Lapsille on määritetty subjektiivinen päivähoito-oikeus, koska päivähoito ei ole lapselle tärkeää vain sen vuoksi, että hän tarvitsee aikuisen huolenpitoa. Tämä tarkoittaa sitä, että kasvatuksellinen ja opetuksellinen rooli tuodaan vahvemmin esiin päivähoidossa. Tärkeänä pidetäänkin lapsen suunnitelmallista kasvatusta sekä opetusta, sillä näiden asioiden koetaan vahvistuvan ja tulevan näkyvämmäksi tulevaisuudessa varhaiskasvatuksessa (Alasuutari 2003, 69.)

3.2 Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen ohjauksen välineenä toimivat valtioneuvoston 28.2.2002 hyväksymät varhaiskasvatuksen linjaukset. Nämä linjauksen pitävät sisällään sen, että kunnan tulee sekä järjestää että valvoa varhaiskasvatuksen periaatteita ja painopisteitä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena onkin varhaiskasvatuksen samanvertaisen järjestämisen edistäminen, sekä tarkoituksena on kehittää ja luoda varhaiskasvatuksen laatua sen toiminnassa ja järjestämisessä. Lisäksi varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on kehittää varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammatillista osaamista, lisätä vanhempien osallisuutta koskien lasten päivähoitoa sekä lisätä moniammatillista yhteistyötä eri tahojen kanssa (Stakes 2007, 7.)

Varhaiskasvatuslain (7a§) mukaan, jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle tulee laatia henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, joka koskee lapsen kasvatusta, opetusta ja hoitoa eli kuinka nämä toteutetaan päivähoidossa. Lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisen tavoitteet on myös kirjattava varhaiskasvatussuunnitelmaan, tämä koskee lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan myös lapsen erityisentuen tarve, mikäli lapsi sitä tarvitsee, tukitoimenpiteitä sekä kuinka ne toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdään yhdessä päivähoidon työntekijän, esimerkiksi lastentarhanopettajan, sekä vanhempien/hoitajien kanssa. Lapsen mielipide on huomioitava, hänen ikänsä ja kehityksensä huomioon ottaen, kun tehdään varhaiskasvatussuunnitelmaa. Lisäksi tulisi ottaa huomioon lapsen tämänhetkiset tarpeet sekä tulevaisuuden näkymät, lapsen mielenkiinnon kohteet, vahvuudet, yksilöllisen tuen sekä ohjauksen tarpeet. Tarvittaessa varhaiskasvatussuunnitelman tekoon voi osallistua muitakin tahoja esimerkiksi muun alan ammattilaiset ja terapeutit. On tärkeää, että vanhemmille annetaan mahdollisuus vaikuttaa lasta koskeviin asioihin, niiden toteuttamiseen sekä arviointiin. Vanhempien mielipide on tärkeä ja kotona saatavaa kasvatusta pyritäänkin tukemaan myös päiväkodissa (Stakes 2007, 33).

Jokainen kunta luo oman varhaiskasvatussuunnitelmansa, jonka pohjana he käyttävät varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Kunnan omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee huomioida kunnassa aikaisemmin tehdyt lasta ja perhettä koskevat suunnitelmat, kunnan varhaiskasvatuslinjaukset sekä esiopetussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelma luodaan työntekijöiden työvälineeksi, joka näkyy keskeisesti heidän työssään. Työntekijät sitoutuvat sen tuottamiseen, toteuttamiseen, seurantaan sekä arvioimiseen. Arvioinnilla saadaan selvyys siihen, miten asetetut tavoitteet onnistuivat, toiminnan vahvuuksia sekä kehittämistarpeita. Jokainen päiväkotitoimi laatii myös oman varhaiskasvatussuunnitelman, joka täydentää kunnan suunnitelmaa. Päiväkotikohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee näkyä toimintaympäristön ja yksikön erityispiirteitä ja painokohtia (Stakes 2007, 43–45.)

4 KASVATUSKUMPPANUUS

4.1 Mitä on kasvatuskumppanuus?

Kasvatuskumppanuus ei ole aina ollut itsestäänselvyys päivähoidossa, sillä 1980–1990-luvuilla puhuttiin erikseen päiväkotilapsuudesta ja kotilapsuudesta. Tällöin lapsia hoidettiin paljon kotona kotihoidontuella, jolloin nämä vanhemmat eivät olleet osallisina varhaiskasvatuspalveluissa, sillä niitä ei heille ollut paljoa tarjolla. Näin ollen vanhemmat, jotka hoitivat lapsiaan kotona, eivät olleet osallisina päivähoidon kasvatuskumppanuudessa eivätkä myöskään pedagogisessa osaamisessa. Vuonna 1983 päivähoitolakiin lisättiin pykälä, joka koski kotikasvatuksen tukemista päivähoidossa. Tällä tarkoitettiin sitä, että *”päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävissä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä”*. Vanhempia pidettiin kuitenkin enemmän neuvon tarpeessa olevina kuin yhteistyökumppaneina. 2000-luvulle mennessä kotilapsuus ja päiväkotilapsuus olivat jo yhdistyneet. Ensimmäinen asiakirja, koskien kasvatuskumppanuuden linjaamista päivähoidossa, esiintyy vuonna 2002 Valtioneuvoston asiakirjoissa (Kekkonen 2012, 29–31.)

Kasvatuskumppanuus on yksi keino tehdä varhaiskasvatuksesta laadukasta. Kasvatuskumppanuuteen liittyy vahvasti käsite, kontekstuaalisuus joka tarkoittaa näkökulmaa. Näkökulmilla tarkoitetaan eri ympäristöjen yhteistyötä, kuten kodin ja päiväkodin välistä yhteistyötä. Kasvatuskumppanuuden edellytyksenä on, että vanhemmat ja kasvattaja ovat samaa mieltä millaista kasvatuksen tulisi olla sekä sen tavoitteista. Tärkeää kasvatuskumppanuudessa on tiedottaminen eli tiedon jakaminen. Tämän tulisi toimia molemmin puolin sekä vanhemmilta kasvattajalle että kasvattajalta vanhemmille. Vanhemmilla on vastuu siitä, että he kertovat miten kokevat kasvatuskumppanuuden sekä millaisia tavoitteita ja odotuksia heillä on sitä koskien (Järvinen, Laine, Hellman-Suominen 2013, 118.)

Kasvatuskumppanuudessa tärkeää on kasvattajan ja vanhempien tasavertaisuus. Perheet ovat päivähoidon palveluiden käyttäjiä ja kuluttajia, joten kasvattaja ei voi ajatella, että vanhemmat olisivat passiivinen osapuoli kasvatuskumppanuudessa. Kasvatuskumppanuudessa täytyykin muistaa se, että sekä kasvattajalla että perheellä on tärkeitä tietoja ja havaintoja lapsesta. Kasvatuskumppanuus perustuu näin ollen luottamukseen ja kunnioitukseen, jonka tulee olla molemminpuolista. Lapsen päivähoitolaissa (367/1973) on määritelty, että lapsen tulee saada kokonaisvaltainen tuki kehitykseen sekä perheiden kotikasvatusta tulee tukea päivähoitossa (Karila 2006. 92–93.)

Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja kasvattajan yhteistä sitoutumista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Kasvatusvastuu on ensisijaisesti vanhemmilla, mutta kasvattajan ammatillisen tiedon ja taidon kautta hän luo kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisuuden, jotta kasvatus toimisi yhteistyönä. Kasvatuskumppanuudessa lapsen tarpeet ovat etusijalla. Sekä vanhempien että kasvattajan tiedot lapsesta ja niiden jakaminen edistävät lapsen hyvinvointia ja kasvua. Kasvatuskumppanuudessa on myös tarkoitus, että havaittaisiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa mahdolliset ongelmat lapsen kehityksessä (Stakes 2007, 31–32.)

Tarkoituksena on, että päiväkotitukee vanhempien kasvatustyyliä, antaa vanhemmille tukea kasvatuksessa, lisää vanhempien ymmärrystä lapseen, hänen käyttäytymiseen ja kehitykseen sekä osallistaa vanhemmat päivähoitoon ja sen kehittämiseen. Vanhempien kasvatustyylin tukeminen tarkoittaa, että vanhemmille tulisi kertoa, millaista kasvatusta ja opetusta lapsi päiväkodissa saa. Kasvattajan olisi myös hyvä olla herkkä opastamaan vanhempia, jos huomaa puutteita lapsen kasvatuksessa. On tärkeää, että kotona ja päiväkodissa on samanlainen kasvatustyyli, sillä tämä vaikuttaa merkittävästi myös lapsen persoonan kehittymiseen, eikä siirtyminen kotoa päiväkotiin ja toisin päin tuota sen suurempia ongelmia. Vanhemmille tulisi myös antaa mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa muiden vanhempien kanssa. Tähän tarkoitukseen sopivat muun muassa päiväkodin vanhempainillat, joissa käydään läpi päiväkodin tulevia tapahtumia tai vanhemmat saavat yhdessä tehdä jotain päivähoitoon, esimerkiksi pihatöitä, nuotiopaikka yms. lapsia palvelevia asioita (Kekkonen 2012, 34–35.)

Kasvatuskumppanuus lähtee siis liikkeelle lapsen tarpeista sekä lapsen edusta. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että lapsi tulisi nähdyksi, kuulluksi ja ymmärretyksi. Kasvatuskumppanuuden yksi tärkeimpiä tehtäviä on lapsen leikin, toiminnan, kokemusten, tarpeiden ja toiveiden havainnointi. Päiväkodin henkilöstöllä on vastuu siitä, että kasvatuskumppanuus otetaan heti osaksi perheiden ja päiväkodin yhteistyötä, jonka avulla lapsen varhaiskasvatus on laadukasta. Kasvatuskumppanuudesta tärkeää tekee myös se, että sen avulla huomattaisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lapsen erityisen tuen tarve, jolloin voidaan yhdessä vanhempien kanssa alkaa keskustella menettelytavoista yms. Vaikka lapsi on pääasia varhaiskasvatuksessa, on myös tärkeää, että vanhemmat, heidän mielipiteensä sekä toiveensa lapsen varhaiskasvatusta koskien otettaisiin huomioon ja että heitä kuunneltaisiin, jolloin voidaan puhua kasvatuskumppanuudesta (Kaskela & Kekkonen 2006, 17–18.)

Erityisen tuen tilanteissa työntekijän tulee ylläpitää ja vahvistaa vanhempien luottamusta häntä ja muita työntekijöitä kohtaan ja saada vanhemmat luottamaan siihen, että kasvattajat tahtovat ja kykenevät auttamaan sekä lasta että lapsen perhettä. Tämä kuitenkin voidaan kokea joissain tilanteissa myös haastavaksi. Kasvatuskumppanuussuhteessa olevan työntekijän tulee huomioida se, kuinka keskustelu joko antaa tai poissulkee vanhemmille mahdollisuuden osallistua omaa lastaan koskeviin asioihin. Erityisen tuen tilanteissa työntekijän tulee muistaa oma roolinsa ja pysyä siinä. Työntekijästä ei voi tulla terapeuttia tai muun alan ammattilaista perheelle, vaan hänen tulee tietää ja muistaa ammatilliset rajansa. Kasvattajat hyödyntävät lapsen ja perheen auttamisen prosessia, johon tutustutaan muun muassa kasvatuskumppanuus koulutuksessa. Prosessin avulla, työntekijän on helpompi havainnoida erityisen tuen tarvetta, tutkia sitä sekä etsiä siihen ratkaisuja. Vanhemmat ja työntekijä yhdessä tarkastelevat ja arvioivat omia havaintojaan lapsesta, sillä molempien osapuolten näkemykset ovat merkittäviä. Lapselle ei kuitenkaan lähdetä toteamaan diagnoosia. Auttamisen prosessissa tärkeänä pidetään kysymyksiä, joiden avulla työntekijä saa tietoa lapsesta, lapsen kasvuolosuhteista sekä kehitysehdoista, joita hän voi jakaa muiden työntekijöiden sekä vanhempien kanssa. Tällaisia kysymyksiä

kutsutaan avoimmiksi kysymyksiksi, joihin ei voida vastata vain kyllä tai ei. (Kaskela & Kekkonen 2006, 47.)

4.2 Kasvatuskumppanuuden periaatteet

Kasvatuskumppanuudella on neljä periaatetta, kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi, jotka ohjaavat kasvatuskumppanuutta oikeaan suuntaan. Ensimmäinen periaate on *kuuleminen*. Jotta vuoropuhelu on onnistunut, ovat kuuntelu ja toisen kuuleminen keskeisiä asioita. Kuuntelemisella tarkoitetaan toisen osapuolen asioiden ja ajatusten kuuntelemista. Kuunteleminen kuitenkin vaatii täyden läsnäolon molemmilta osapuolilta. Kuuntelemisessa tulisi välttää niin sanottuja ennako-olettamuksia puhujan asiasta, sillä syyttävä ja negatiivinen asenne voi aiheuttaa suuttumusta ja ahdistusta sekä voi saada keskustelun osapuolet hämmentyneiksi. Keskustelua ei tulisi rakentaa tavalla, joka on saarnaava, kritisoiva tai syyttelevä, sillä se saa kuulijan helposti puolustelemaan itseään ja tuomaan omia ajatuksia ja mielipiteitä negatiivisemmin esille. Päiväkodissa kuunteleminen korostuu lapsen tuonti- ja hakutilanteissa, työntekijän ja vanhempien välillä. Näissä tilanteissa kerrotaan ja kuullaan asioita varsinkin lapsesta. Kuunteleminen ei tarkoita pelkästään keskustelua jostain tietystä aiheesta, eikä vain kuuntelua työntekijän ja vanhempien välillä. Kuunteleminen tarkoittaa myös lapsen kuulemistä. Jotta lasta voi ymmärtää, täytyy olla tahto kuulla sekä herkkyys havainnoida lapsen sanatonta puhetta. Kuunteleminen vaatii ymmärrystä ja ymmärrys vaatii aitoa läsnäoloa jokaisessa tilanteessa. Kuuntelemisen kautta opitaan hyväksymään, ymmärtämään sekä kunnioittamaan toista ihmistä (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–34.)

Kasvatuskumppanuus on yhteistyötä, joka on vuorovaikutusta. Vanhempien ja kasvattajan yhteinen ja keskeinen asia on lapsen kasvattaminen. Jotta tämä onnistuisi mahdollisimman parhaalla tavalla, tarvitaan jatkuvaa keskustelua, joka liittyy lapsen kasvatukseen, hoitoon ja päivähoitoon liittyviin asioihin. Yhteistyötä eli vuorovaikutusta tulisi pitää molempien osapuolten velvollisuutena, sillä kotona ja päiväkodissa lapselle tapahtuu asioita, jotka ovat hyödyllistä molemmiin puolin tietää, jotta kasvatusta olisi lapsen edun mukaista. Vuorovaikutuk-

sella haetaan yhteistä kasvatustilaa eli lasta koskevia asioita ja tietoja jaetaan avoimesti molemmin puolin (Pyykkö, Salpakivi & Vuorio 1985, 117.)

Kasvatuskumppanuudessa siis tarvitaan toimivaa vuorovaikutussuhdetta kasvattajan ja vanhempien välillä. Jokaisen vanhemman kanssa syntyy erilainen vuorovaikutussuhde. Tämä vaatiikin molemminpuolista herkkyyttä aistia, millainen vuorovaikutussuhde toimisi. Toimiva ja hyvä vuorovaikutussuhde on avain päiväkodin ja kodin arjen yhdistämisessä. Tämä myös takaa sen, että lapsen kasvuympäristö on ehyt ja samanlainen sekä päiväkodissa että kotona. Kun vuorovaikutussuhde on hyvä, auttaa se sekä vanhempia että kasvattajaa havainnoimaan ja avartamaan omia näkemyksiä lapsen kehitykseen liittyen. Vuorovaikutussuhdetta voidaan kehittää ja kehitetäänkin koko sen ajan kun lapsi on päivähoidossa (Karila 2006, 91–97.)

Yksi kasvatuskumppanuuden tavoite on myös se, että vahvistetaan lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta. Jotta työntekijä onnistuu tässä, tulee hänen olla tietoinen lapsen ja vanhemman vuorovaikutussuhteesta ja sen merkityksestä, jotta hän voi edistää ja ylläpitää sitä. Kun lapsi tuodaan päiväkotiin, voi hän kokea eron tunnetta eli ikävää vanhempiinsa. Tällöin lapsi tarvitsee luottamuksen ja vahvistuksen siihen, että vanhempi palaa päivän päätteeksi häntä hakemaan. Tässä päiväkodin työntekijällä on suuri rooli, sillä hänen tehtäväänsä on ylläpitää hyvää kuvaa vanhemmista lapselle. Hänen tulee luoda turvallinen ja luottavainen suhde lapseen, jotta hän pystyy olemaan erossa vanhemmistaan hoitopäivän ajan (Kaskela & Kekkonen 2006, 23.)

Vuorovaikutukselle on määritelty neljä lähtökohtaa Powellin sosioekologisessa teoriassa. Näitä ovat perheen osalta, perheen kulttuuriset arvot sekä perheen elämän todellisuus eli miten perhe itse kokee elämäntilanteensa. Päivähoidon osalta lähtökohdat ovat päiväkodin organisaatio malli ja päivähoidon arvot sekä kasvattajien ammatillinen osaaminen ja pätevyys. Näillä lähtökohdilla siis määritellään kasvatuskumppanuuden vuorovaikutusta ja sen toimintaa. Näiden neljän lähtökohdan avulla voidaan myös havainnoida päivähoidon merkitystä perheen arkeen kotona ja lapsen kasvatukseen (Keskinen & Virjonen 2004, 83–84.)

Vuoropuhelun toinen tärkeä elementti kuulemisen rinnalla ja toinen kasvatuskumppanuuden periaate on *kunnioitus*. Kun luodaan kunnioitus molempien osapuolten välille, on keskustelussa mahdollisempaa ja helpompaa tuoda esille asioita salaamatta ja peittelemättä niitä. Tällöin kenenkään ei tarvitse myöskään esittää ja teeskennellä muuta kuin todellisuudessa on. Kunnioitus toista kohtaan osoitetaan sillä, että ollaan rehellisiä, eikä salata asioita, sillä tämä viestii helposti kunnioituksen ja arvostuksen puutteesta. Kunnioittavasta suhteesta haasteellisen tekee muun muassa erilaisuuden kohtaaminen. Erilaisuudella tarkoitetaan esimerkiksi erilaisia perheitä, perhekulttuureita sekä erilaisia elämän arvoja. Haasteellisen tästä tekee edellä mainittujen asioiden käsittäminen ja kohtaaminen. Haasteen tekee yleensä se, että olisi paljon helpompaa hyväksyä jo itselle tutut toimintatavat eli sellaiset jotka ovat hyvin lähellä omia toimintatapoja. Kunnioittava asenne ja suhde vuoropuhelussa viestivät toisen osapuolen arvostamista ja hyväksymistä. Arvostusta havaitaan ajatuksina asiaa ja henkilöä kohtaan, sekä tätä kautta myös tekoina. Kunnioituksessa tärkeitä elementtejä ovat myös avoimuus ja myönteisyys, jotka helpottavat kunnioituksen havaitsemista ja sen luomista. Kunnioituksen puute taas näkyy vuoropuhelussa mitätöimisenä tai muuten sanallisella viestinnällä, jolla viestitään, ettei toisen asia kiinnosta (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.)

Kunnioitus on perustana kasvatuskumppanuuden toteutumiselle. Tämä tarkoittaa myös sitä, että ei pelkästään kunnioiteta toisen mielipiteitä, vaan myös erilaisten elämäntapojen sekä kulttuurien kunnioittamista. Päivähoidossa on paljon lapsia, joten vanhempiakin on erin ikäisiä ja löytyy erilaisia kasvatustyyylejä ja ajattelutapoja. Kasvattajien tuleekin osata kriittisesti arvioida omia ajattelutapojaan, sillä se on osa heidän ammatillista kehittymistä. Kasvattajien tulee myös osata hyväksyä erilaisuutta, vaikka se ei vastaisikaan omia näkemyksiään. Tätä samaa odotetaan myös vanhemmilta kasvatuskumppanuudessa (Karila 2006. 95–96.)

Kasvatuskumppanuuden kolmas tärkeä periaate on *luottamus*, joka rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista ja niiden ympärille. Luottamus ei synny hetkessä, vaan sille täytyy antaa aikaa ja mahdollisuuksia. Vanhempien ja työntekijän luottamuksen siltana on yleensä työntekijän suhde lapseen eli millä

tavalla työntekijä toimii lapsen kanssa ja osoittaa välittävänsä. Työntekijän hyvä suhde lapseen tuo esille vanhempien luottamuksen ja saa heille tunteen, että lapsi on turvassa päiväkodissa. Luottamuksen syntyyn vaikuttaa myös se, millä tavalla vanhemmat otetaan mukaan päivähoidon eli kuunnellaanko ja huomioidaanko heidän mielipiteitään ja toiveitaan koskien lapsen hoitoa, kasvatusta ja opetukseen liittyvissä asioissa. Luottamuksen syntyyn vaikuttaa myös se, millä tavalla kerrotaan päivän kulusta ja tapahtumista vanhemmille ja onko se riittävä. Tämä on myös edellytys sille, että vanhemmilla ja työntekijällä on yhteinen ymmärrys lapsesta ja hänen tarpeistaan. Vanhemmilla vaikuttavat myös aikaisemmat kokemukset päivähoidosta hyvin paljon uusien luottamussuhteiden syntymiseen ja rakentumiseen. Vanhemmat luottavat siihen, että heidän lapsensa tarpeet otetaan huomioon ja että lapsi tulee kuulluksi ja nähdyksi päiväkodissa. Työntekijälle luottamus taas merkitsee sitä, että vanhemmat luottavat hänen osaamiseen ja ammattitaitoonsa sekä luottaa, siihen, että lapsi saa oikeanlaista opetusta ja ohjausta päivän aikana. Luottamukseen liittyy myös se, että vuoropuhelu vanhempien ja työntekijöiden välillä on avointa, esimerkiksi lapsen päivästä kertomisessa. Luottamusta tulee alkaa luoda heti suhteen alussa ja se tulisi saada sellaiseksi, että voidaan ottaa puheeksi myös hankalammat asiat esimerkiksi lapsen ongelmatilanteet ja haasteet, jotka ovat merkittäviä lapsen varhaiskasvatuksen kannalta. Luottamuksen rakentuminen kasvatuskumppanuudessa on tärkeää, sillä kun puhutaan lapsesta, sivutaan myös perheen niin sanottuja yksityisasiakin. Kasvattajan tuleekin asennoitua myönteisesti ja avoimesti perheeseen. Mitä vahvempi kasvatuskumppanuussuhde vanhemmilla ja kasvattajalla on, sitä helpompi on myös ottaa puheeksi huoli- ja ongelmatilanteet. Näissä tilanteissa kasvattajan tulee muistaa olla myönteinen ja empaattinen vanhempia ja lasta kohtaan (Kaskela & Kekkonen 2006, 21–45.)

Neljäs periaate *dialogi* on keskustelua, jossa on molemmille osapuolille tärkeä asia keskeisenä, esimerkiksi lapsi. Dialogi yleensä määritellään taidoksi ajatella, puhua ja toimia yhdessä. Taito ajatella yhdessä, merkitsee sitä, että oma mielipide johonkin asiaan ei ole se lopullinen, vaan se on yksi osa yhteistä lopputulosta. Dialogin tarkoituksena onkin päästä yhteisymmärrykseen ja asettaa erilaiset tulkinnat asiasta yhdeksi kokonaisuudeksi. Dialogi vaatii työntekijän ja vanhempien välille hyvän keskusteluilmapiiirin, jonka luominen tapahtuu samalla,

kun luodaan kunnioitusta ja kuulemista. Dialogiin kuuluvat erimielisyys, suoruus ja rehellisyys, jotka mahdollistuvat vain kunnioituksen kautta. Kasvatuskumppanuudessa dialogi näkyy vahvasti vanhempien ja kasvattajien keskusteluissa lapsesta, jotka yleensä käydään lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Näissä tilanteissa käydään päivän kuulumisia läpi eli kerrotaan, miten lapsella on päivä mennyt. Aiheina muun muassa ovat ruokailut, päiväunet ja leikkiminen. Laajemmin lapsen asioista keskustellaan erikseen varatuissa kasvatustilanteissa. Kasvatuskumppanuudessa kasvattajalla on tärkeä rooli, sillä hänen hyväntuulisuudellaan ja myötätunnollaan vanhemmatkin rohkaistuvat keskustelemaan, kyselemään ja pohdiskelemaan lapseen liittyvistä asioista yhdessä kasvattajan kanssa (Kaskela & Kekkonen 2006, 38–45.)

4.3 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatuskumppanuus alkaa tutustumisesta. Kun vanhemmat tuovat ensimmäistä kertaa lapsensa päivähoitoon, on se parhain hetki aloittaa kumppanuuden rakentaminen. Heti ensi hetkistä alkaen, vanhemmille olisi hyvä kertoa yhteistyöstä päiväkodin ja kodin välillä ja sen merkityksestä. Yhteistyötä täytyy korostaa päivähoidon, lapsen ja vanhempien näkökulmasta ja kertoa sen merkityksestä jokaisen näkökulman kannalta. Yksi syy, miksi yhteistyöstä tulisi kertoa, on se, että vanhemmat ovat tässä tilanteessa kiinnostuneita päivähoitosta, johon heidän lapsensa tulee. Vanhempia yleensä kiinnostaakin kuulla päivähoitoperustiedoista ja menetelmistä päivän aikana. Vanhempien toiveet tulee huomioida ja ottaa vastaan heti ensi hetkistä alkaen (Pyykkö ym. 1985, 119.)

Aloituskeskustelu on tarkoitus käydä silloin, kun lapselle on varmistunut hoitopaikka, mutta ei ole päivähoitoa vielä aloittanut. Aloituskeskustelu käydään joko perheen kotona tai päiväkodissa. Aloituskeskustelulla on yksi suuri tavoite ja se on vanhempien kuuleminen. Vanhemmat saavat mahdollisuuden kertoa odotuksistaan ja toiveistaan. Keskustelussa vanhemmilla on myös mahdollista kertoa, jos heillä on jotakin huolia tai pelkoja liittyen päivähoitoon. Aloituskeskustelun katsotaan myös edistävän lapsen päivähoitotoimitusta, sillä kasvattajalla on etukäteen tietoa lapsesta ja vanhemmilla tietoa päivähoitotoimituksesta. Aloituskes-

kustelun tarkoituksena on antaa vanhemmille puheenvuoro, sillä heillä on arvokasta tietoa lapsesta, jota he välittävät kasvattajalle jolloin kasvattaja on tiedon vastaanottaja. Aloituskeskustelussa kasvattajalla on erityisen tärkeä rooli siinä, että hän saa luotua hyvän ilmapiirin keskustelulle, sillä tällöin aletaan rakentamaan jo kasvatuskumppanuutta ja luottamusta kasvattajan ja vanhempien välille. Luottamuksen rakentaminen lähtee molemminpuolisesta kunnioittavasta ja arvostavasta asenteesta (Kekkonen 2012, 184–185.)

Jos aloituskeskustelu käydään perheen kotona, on työntekijällä mahdollisuus havainnoida lasta, sillä koti on lapselle tuttu ja turvallinen paikka, jossa hän voi olla heti oma itsensä. Tällöin kasvattaja myös tutustuu lapsen persoonaan, jolloin hänellä on helpompi ottaa lapsi vastaan, kun tämä saapuu ensimmäisenä päivänään päiväkotiin. Lisäksi kasvattaja saa käsityksen, kuinka lapsi toimii muiden kanssa, esimerkiksi sisarusten/vanhempien. Kaikki tämä saatu tieto auttaa toimimaan päiväkodin arjessa niin kasvattajia kuin lastakin. Ensimmäistä päiväkotiviikkoa pidetään lapselle tärkeänä, sillä se, kuinka lapsen tunteisiin, esimerkiksi ikävään reagoidaan, kertoo lapselle paljon ja auttaa häntä sopeutumaan uuteen tilanteeseen (Kaskela & Kekkonen 2006, 41–42.)

Vanhemmille on hyvä kertoa päivän päätteeksi, kuinka lapsella on mennyt. Varsinkin jos lapsi on ikävöinyt, tulisi työntekijän kertoa vanhemmille avoimesti, missä tilanteissa ikävöiminen on tapahtunut, kuinka lasta on lohdutettu sekä mikä lapsen ikävään on auttanut. Lapsen ikävöiminen ei ole huono asia, sillä kun lapsi ikävöi vanhempiaan, kertoo se, että heidän välinen suhteensa on hyvä. Kun lapsi aloittaa päivähoidon, on tärkeää, että vanhemmat ja kasvattaja tukevat lasta samalla tavalla, esimerkiksi reagoivat lapsen ikävän tunteeseen hyväksyttävästi ja kannustavasti. Useimmissa kunnissa ja päiväkodeissa on käytössä pienryhmätoiminta, joka tarkoittaa, että jokaisella hoitajalla on oma pienryhmänsä. Toiminnot ja siirtymätilanteet, kuten aamupiiri, ulkoilu ja ruokailu, päivän aikana tapahtuvat tässä ryhmässä. Etuna tässä toiminnassa on se, että yksi työntekijä on lapsen asioista perillä koko päivän ajan ja jakaa tieteenkin tietoa muille kasvattajille. Tämä auttaa myös uuden lapsen vanhempien kohdalla positiivisesti, sillä heillä on helpompaa jakaa asioita saman henkilön kanssa. Yleisin keskustelun aihe varhaiskasvatuksessa, vanhempien kanssa käydessä,

koskee lapsen jokapäiväisiä tapahtumia päiväkodissa. Kuitenkin luottamuksellisessa kasvatuskumppanuussuhteessa vanhempien ja työntekijöiden välillä pystytään keskustelemaan helpommin myös erityistä huomiota vaativista asioista, jotka koskevat lasta. Jos vanhempien käsitykset eroavat yhteistyöstä, kasvatuskäsityksistä, kasvatustieteistä, lapsen hoidon ja kasvatuksen tarpeista työntekijän kanssa, on henkilökunnalla haastavaa pitää yllä kasvatuskumppanuuden ilmapiiriä. Kasvatuskumppanuuden ilmapiiri kuitenkin tulisi pystyä pitämään yllä, sillä perheelle voi tulla esimerkiksi äkillinen muutos elämäntilanteessa, jossa he tarvitsevat enemmän tukea ja yhteistyötä sekä apua kasvatuksessa (Kaskela & Kekkonen 2006, 44–47.)

4.4 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa

Vuonna 2002 otettiin ensimmäinen askel varhaiskasvatuksessa siihen, että vanhempien osallisuutta lisätään varhaiskasvatuksessa. Tämä päätös perustui valtioneuvoston linjaukseen, joka koski lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmän kokonaisuutta sekä vanhempien ja kasvattajan kasvatuskumppanuutta lapsen kasvatuksessa. Syyskuussa 2003 Stakesin julkaisemassa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa painotetaan vanhempien osallisuutta lapsensa varhaiskasvatukseen. Tällöin tarkoitetaan vanhempien ja kasvattajan välistä kasvatuskumppanuutta, jolloin molemmat osapuolet sitoutuvat lapsen kasvatukseen ja kehityksen edistämiseen, yhdessä suunnitellen lapsen päivähoitoa (Lyyra 2004, 106–107.)

Kasvatuskumppanuus käsitteenä ymmärretään vanhempien ja kasvattajan yhteistyönä, jossa molempien osapuolten kuuleminen ja kunnioittaminen ovat keskeistä. Lisäksi käsitteeseen kuuluvat myös luottamus ja dialogi. Vanhempien osallisuus on myös yksi asia, jonka kasvatuskumppanuus käsite pitää sisällään. Vanhempien osallisuus nousee esille sen vuoksi, että vanhemmilla on näkemystä ja tietoa lapsestaan, tällöin vanhemmilla on myös mahdollista osallistua lapsensa päivähoitoon ja vaikuttamaan siihen. Sanotaankin, että ”kasvatuskumppanuussuhde mahdollistaa vanhempien osallisuuden ja osallisuus on samalla osa kasvatuskumppanuutta”. Vanhempien osallisuutta vaikuttaa lapsen

päivähoitoon perustellaan sillä, että vanhemmilla on kasvatusoikeus ja ensisijainen kasvatusvastuu lapsestaan. Varhaiskasvatuksen laatua voidaan myös parantaa, kun vanhemmille annetaan mahdollisuus osallistua sen kehittämiseen. Osallisuuden mahdollisuus annetaan vanhemmille heitä kuulemalla ja kunnioittamalla. Vanhempien osallisuutta ei tulisi mitata vain sillä, osallistuvatko he esimerkiksi vanhempainyhdistykseen (jos sellainen päiväkodissa on), keskusteluihin tai yhteisiin juhliin ja tapahtumiin. Osallisuus tapahtuu joka päivä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa käydyissä keskusteluissa. Kasvattajan tulee muistaa, että jokainen vanhempi on oma yksilönsä, eikä kaikkien vanhempien kanssa yhteistyö toimi samalla tavalla (Venninen, Leinonen, Rautavaara-Hämäläinen & Purola 2012, 10–11.)

Varhaiskasvatuskeskustelut ovat keskeisempiä asioita kasvatuskumppanuudessa ja sen toteuttamisessa. Keskustelut on tarkoitus pitää ainakin kerran vuodessa, mutta tarvittaessa niitä voi pitää useammin. Näissä keskusteluissa saa käsityksen siitä, toimiiko kasvatuskumppanuus kasvattajan ja vanhempien välillä. Jokaiselle lapselle laaditaan suunnitelma varhaiskasvatuksesta eli vasu. Tämä tehdään yhdessä vanhempien kanssa, johon kirjataan lapsen sen hetkiset taidot ja osaamiset, sekä tulevaisuuden suunnitelmat eli millaisia taitoja aletaan harjoitella yms. Juurikin näissä keskusteluissa vanhempien osallisuus lapsensa varhaiskasvatukseen näkyy, sillä vanhempi saa myös kertoa omia toiveitaan ja tavoitteitaan, koskien lapsensa varhaiskasvatusta (Kaskela & Kekkonen 2006, 45.)

Vanhempien osallisuuteen päiväkodissa liittyy termi *kumppanuustyöskentely*. Tämän merkitys on se, että opittaisiin tunnistamaan vahvuuksia sekä voimavaroja. Kumppanuustyöskentelyssä otetaan huomioon lapsen, vanhempien ja perheen näkökulmat. Sen yksi periaate onkin, että vanhemmat ovat aina vastuussa omaa lastaan ja perhettään koskevissa asioissa ja päätöksenteossa. Kumppanuustyöskentelyä pidetäänkin hyvän yhteistyön edellytyksenä. Jotta yhteistyö olisi hyvää ja toimiva, tulisi kasvattajalla olla myönteinen ja kannustava suhtautuminen lapseen ja vanhempiin. Tämä helpottaa myös ongelmatilanteiden puheeksi ottamisessa. Kasvatuskumppanuudessa tärkeää onkin tasaver-

tainen osallistuminen, aktiivisuus ja vastuunotto (Perälä, Salonen, Halme & Nykänen 2011, 82–83.)

5 KYSELYN TULOKSET

5.1 Kyselylomake

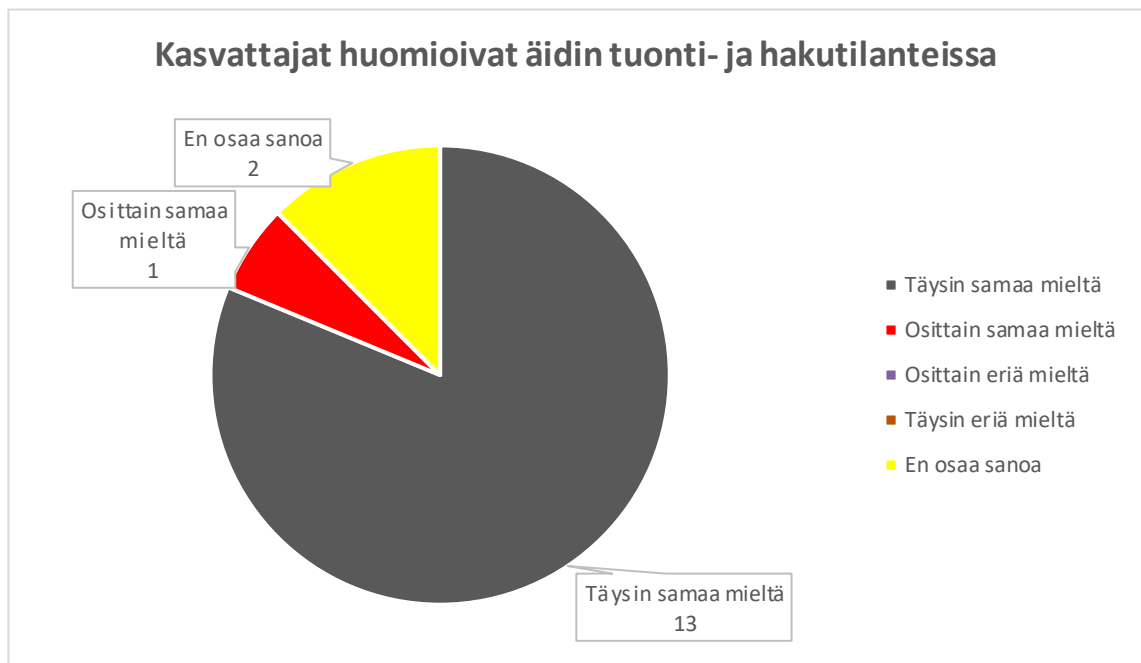
Kyselylomakkeessa oli kahdenlaisia kysymyksiä sekä vaihtoehtokysymyksiä, joiden avulla sain yleiskäsityksen asioista, että avoimia kysymyksiä, joissa vanhemmilla oli mahdollisuus vapaasti omin sanoin kertoa, mitä mieltä he ovat ja mitä toiveita heillä on. Kaavioihin on listattu vaihtoehtokysymysten tulokset. Kysymyslomakkeita jaettiin yhteensä 74 kappaletta, sillä sisaruksille jaettiin vain yksi lomake. Täytettyjä lomakkeita sain takaisin 16 eli vastausprosentti oli 22 prosenttia. Kaavioissa vastaukset on esitetty lukumäärinä, ei prosentteina.

Lähdin liikkeelle kysymyksellä lapsen viihtyvyydestä päiväkodissa. Vastaaajista 13 kappaletta olivat sitä mieltä, että heidän lapsensa viihtyy täysin päiväkodissa, yksi vastaajista oli osittain samaa mieltä ja kaksi vastaajista ei osannut sanoa. Osittain samaa mieltä olevan vanhemman vastaus voi perustua siihen, että lapsi ei joka päivä viihdy päiväkodissa yms. mutta kuitenkin mitään suurempaa syytä tähän ei olisi. En osaa sanoa vastaukset voivat johtua siitä, että kyseiset lapset ovat esimerkiksi pienten puolella, 0-3-vuotiata, eikä näin ollen osaa vielä kertoa viihtyvätkö vai eivätkö päiväkodissa.

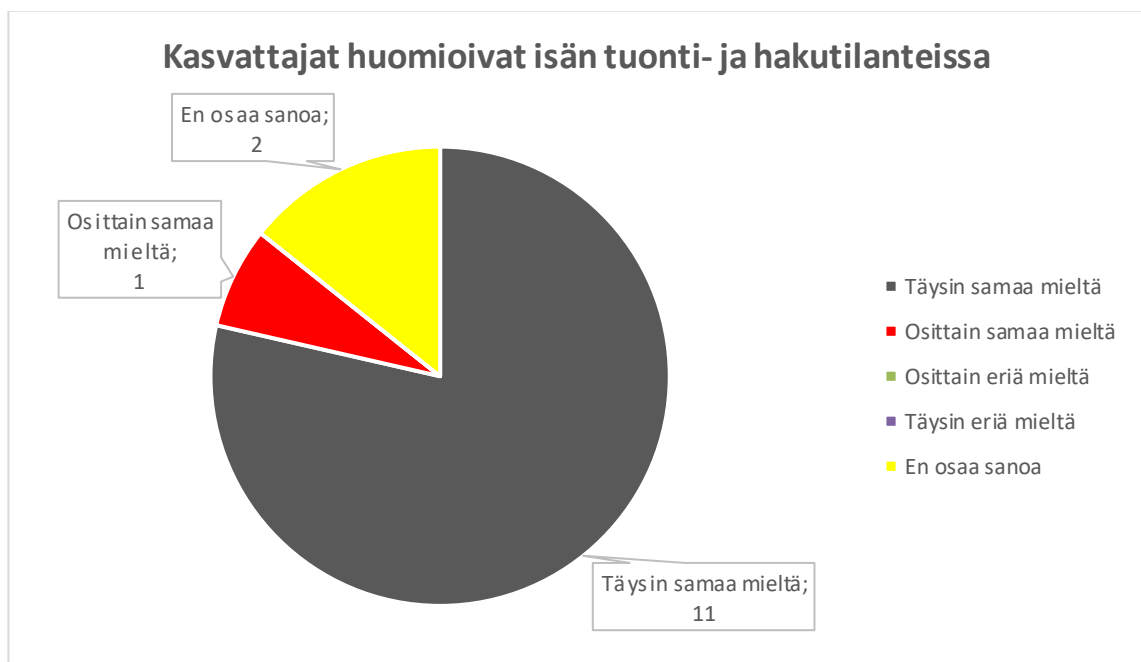
5.2 Tuonti-ja/tai hakutilanteet

Seuraava teema kyselyssäni koski tuonti-ja/tai hakutilanteita. Halusin saada selville, onko eroja siinä, tuoko tai hakeeko lapsen äiti vai isä (Kuvio 1,2). Yllätyksekseni huomasin, että äidit huomioidaan isää paremmin. Suuri ero tässä ei kuitenkaan ollut. Ero äidin ja isän huomioimisessa voi olla kyse esimerkiksi siitä, että isät eivät itse koe tarpeelliseksi keskustella kuin lapsen päiväkulusta. Toisaalta taas löytyy myös niitä isiä, jotka ovat hyvinkin kiinnostuneita keskustelemaan muistakin tapahtumista kuin syömisestä ja nukkumisesta tai haluavat kertoa itse lapsen kotona tekemistä asioista. Vastauksista löytyi myös paljon, *en osaa sanoa* kohtia. Tässä voi olla kyse siitä, että kaikki vanhemmat eivät koe tarvitsevansa sen kummemmin huomiota, vaan heille riittää se, että kerrotaan

avoimesti ja rehellisesti lapsen päivän kuulumisista ja tapahtumista. Toiset taas haluaisivat hieman enemmän huomioimista, sillä osa vastasi myös että, *osittain samaa mieltä*. Kun jokainen kokee eri tavalla sen, kuinka ja millaista huomioimista he tarvitsevat, kun saapuvat hakemaan lastaan, olisi kasvattajan hyvä olla herkkä aistimaan ja tunnistamaan vanhempien tarpeet sekä vanhemmat voivat itse avoimesti kertoa, mitä odottavat kasvattajilta, kun saapuvat lastaan hakemaan.

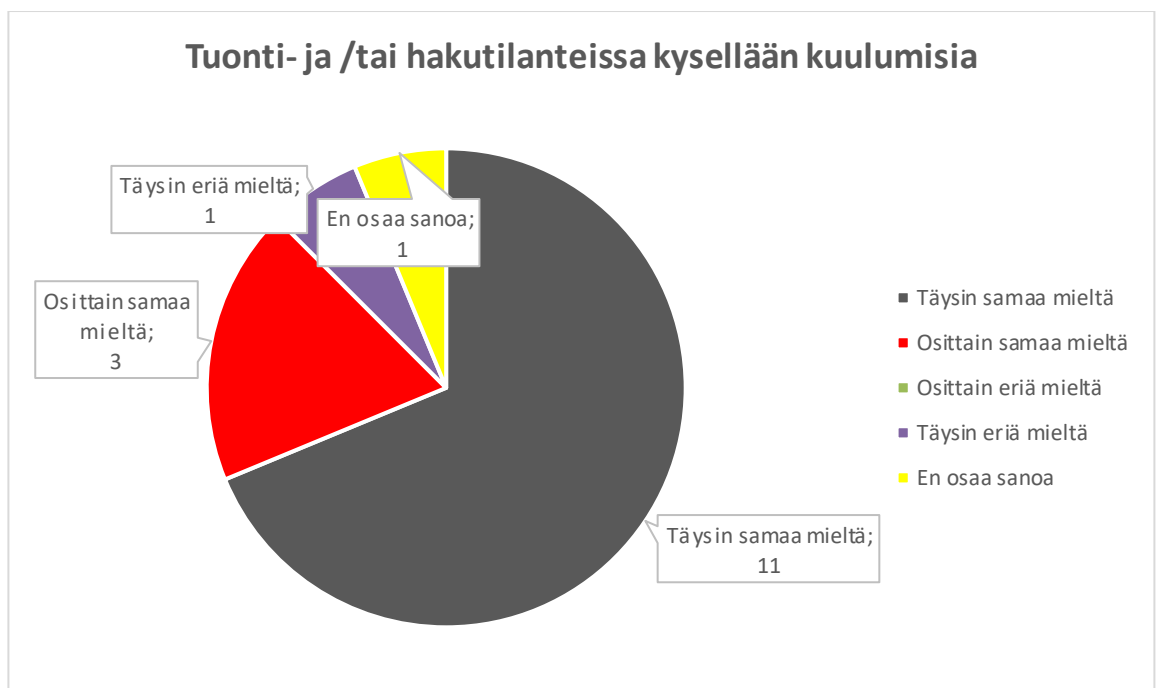

Kuvio 1. Kasvattajat huomioivat äidin tuonti- ja hakutilanteissa

Kuvio 2. Kasvattajat huomioivat isän tuonti- ja hakutilanteissa

Tuonti- ja/tai hakutilanteet ovat tilanteita, jolloin kasvattajilla on mahdollisuus keskustella vanhempien kanssa muutenkin kuin vain varhaiskasvatuskeskuste- luissa. Näissä tilanteissa ja hetkissä tulisi pystyä hetkeksi rauhoittumaan ja ir- tautumaan, ottamaan vastaan vanhempia sekä heidän mahdollisia kysymyksi- ään. Usein on tavallista, että kysellään esimerkiksi viikonlopun jälkeen kuulumis- sia ja tapahtumia sekä sivutaan myös vanhempien kuulumisia, jos he niitä ha- luavat jakaa. Kysyessäni *kyselläänkö tuonti-ja/tai hakutilanteissa kuulumisia*, vastaukset erosivat paljonkin toisistaan (Kuvio 3). Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että heidän kuulumisiaan kysellään ja se on ihan riittävää. Osan mielestä taas he ovat osittain samaa mieltä, että kysellään kuulumisia. Tämä voi kertoa siitä, että nämä vanhemmat haluaisivat, että heidän kuulumisiaan kyseltäisiin enemmän. Yksi vastaus oli myös *täysin eriä mieltä*. Vastaaja kokee, että hänel- tä ei kysellä kuulumisia.

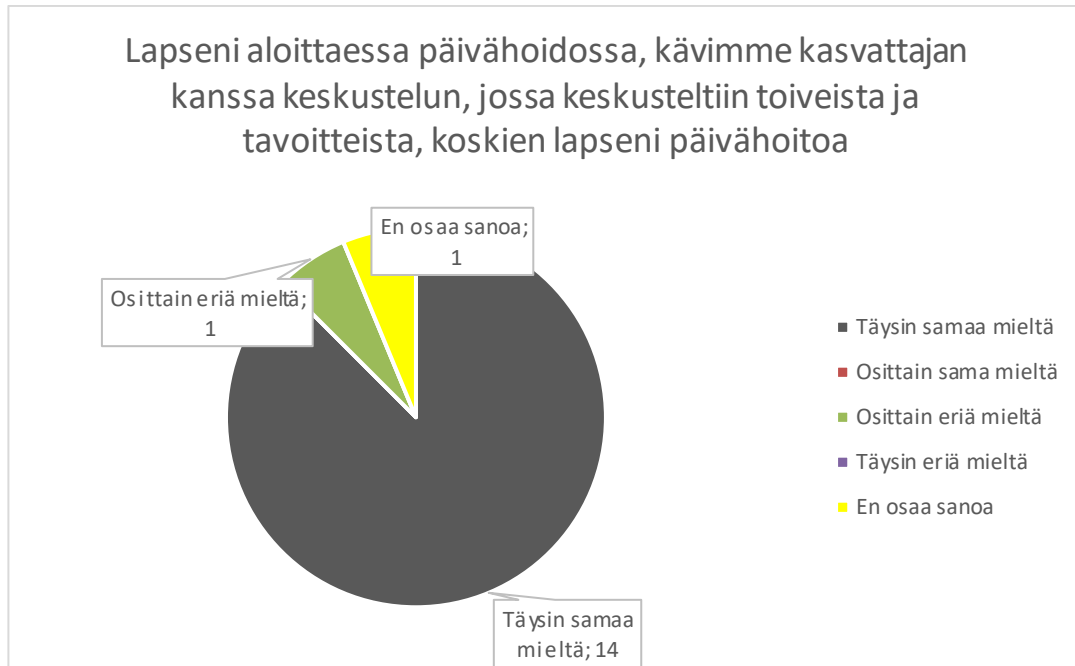

Kuvio 3. Tuonti- ja/tai hakutilanteissa kysellään kuulumisia

Suurimmaksi osaksi, vanhempien ja kasvattajan kohtaaminen tuonti- ja/tai hakutilanteissa keskittyy lapseen. Varsinkin hakutilanteissa vanhemmat odottavat, että saavat kuulla, kuinka heidän lapsellaan päivä on mennyt. Kysyin vanhemmilta, *kerrotaanko hakutilanteissa lapsen päivän kulusta*, ja suurin osa oli sitä mieltä, että he saavat riittävästi tietoa päivän tapahtumista. Toiset taas halusivat hieman enemmän tietoa päivästä. Toiset vanhemmat eivät pidä siitä, että aina kerrotaan vain ne samat asiat eli onko syönyt, nukkunut yms. Vanhemmat halusivat, että heille kerrotaisiin lapsen hauskoista tapahtumista/hetkistä tai lausahduksistakin.

5.3 Kuunteleminen, dialogi ja vuorovaikutus

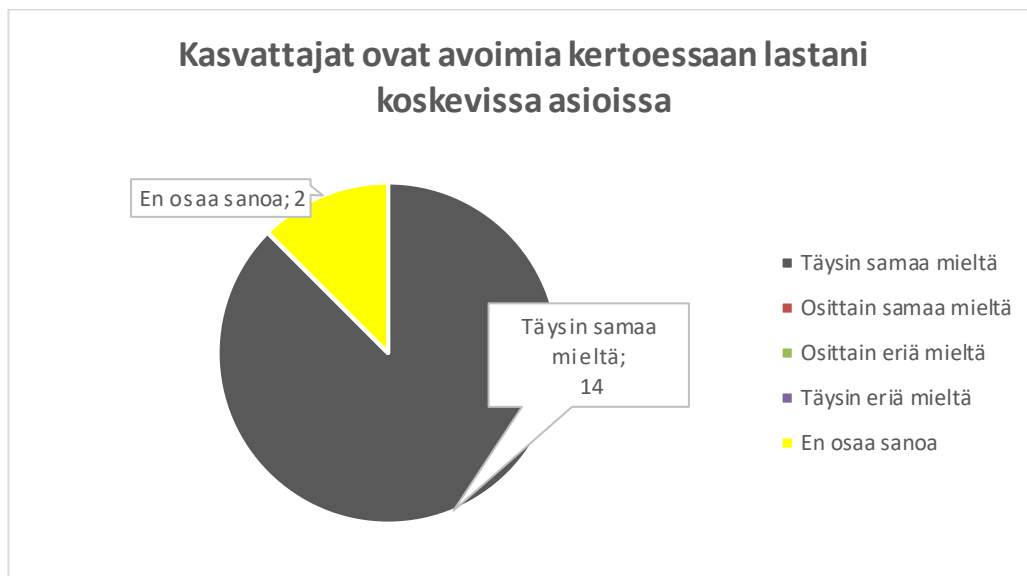
Jokaisen lapsen kohdalla, kun hän aloittaa päivähoiton, käydään vanhempien kanssa aloituskeskustelu. Keskustelussa puhutaan lapsen päivähoitoon liittyvistä asioista sekä vanhempien toiveista ja tavoitteista lapsen päivähoitoa koskien. Kysymyslomakkeessa oli kohta, *kävimme kasvattajan kanssa keskustelun, jossa keskusteltiin toiveista ja tavoitteista, koskien lapseni päivähoitoa*. Suurin osa vanhemmista oli sitä mieltä, että he ovat käyneet tällaisen keskustelun ja saaneet kertoa omista toiveistaan ja tavoitteistaan koskien lapsensa päivähoitoa. He ovat tulleet omasta mielestään hyvin kuulluksi. Yksi vanhemmista koki, että hän ei ole tällaista keskustelua käynyt tai että hän ei ole saanut mahdollisuutta kertoa omista toiveistaan ja tavoitteistaan, koskien lapsensa päivähoitoa (Kuvio 4). Tämä voi kertoa siitä, että keskustelu on käyty joko kiireessä, eikä sille ole varattu tarpeeksi aikaa tai vanhempi ei itse ole ollut aktiivinen/halukas kertoamaan omia toiveitaan tai kasvattaja ei ole niitä osannut kysyä. Vanhempien toiveet ja tavoitteet on kuitenkin asia, jotka kasvattajan olisi hyvä muistaa vanhemmilta kysyä keskustelun aikana.

Kuvio 4. Lapseni aloittaessa päivähoidossa, kävimme kasvattajan kanssa keskustelun, jossa keskusteltiin toiveista ja tavoitteista, koskien lapseni päivähoitoa

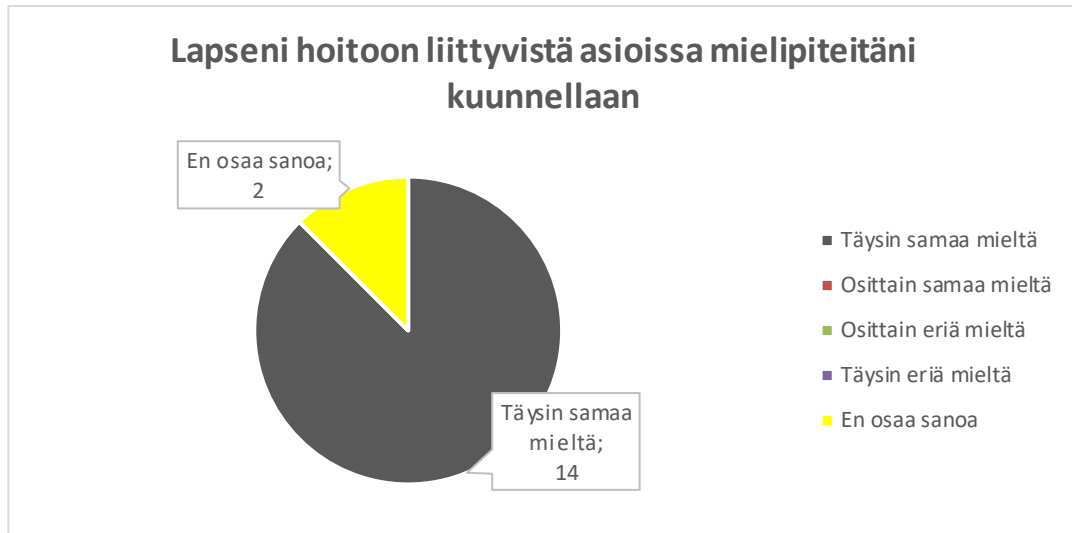
Vanhemmat kokivat, että he saavat mahdollisuuden keskusteluun, jos tarve vaatii. Kasvattajat ovat valmiita kuuntelemaan vanhempia tuonti- ja/tai hakutilanteissa. Jos tarvitaan, niin vanhemmat olivat sitä mieltä, että kasvattajat ovat valmiita varamaan aikaa, jolloin asiasta voidaan keskustella rauhassa. Tällaisia tilanteita yleensä ovat, jos on huoli oman lapsensa käyttäytymisestä tai muuten tarvitaan neuvoja ja apua kasvatuksessa. Jotta vanhemmat voivat keskustella kasvattajan kanssa avoimesti, täytyy olla täysi, molemminpuolinen luottamus. Luottamus on myös yksi kasvatuskumppanuuden periaate. Kyselyjen mukaan lähes kaikki olivat sitä mieltä, että luottavat päiväkodin henkilökuntaan ja heidän ammattitaitoonsa. Kaksi vastaajista *ei osannut sanoa*. Nämä vastaukset voivat viitata myös siihen, että näiden vanhempien lapset olivat aloittaneet vasta päivähoiton, eivätkä olleet ehtineet luoda luottamussuhdetta kasvattajan kanssa. Luottamuksen tarve ja puutteet siinä näkyvät varsinkin, jos vanhemmilla on huoli lapsesta tai vanhempi kaipaa neuvoja ja tukea kasvatuksessa. Kyselyn perusteella vanhemmat ovat sitä mieltä, että *kasvattajan kanssa voi keskustella luottamuksellisesti myös lasta koskevista vaikeista asioista*.

Kasvatuskumppanuudessa luottamus rakentuu kunnioittamisen kautta. Kysyessäni *ovatko kasvattajat avoimia kertoessaan lapsesta*, vastaus oli selkeä, ja kaikki olivat sitä mieltä, että kasvattajat kertovat avoimesti päivän tapahtumia, niin iloisia kuin ikäviäkin. *Kyselyn mukaan vanhemmille ei riitä pelkästään se, että kerrotaan päivän menneen hyvin*, vanhemmat haluavat kuulla päivän tapahtumista (Kuvio 5).

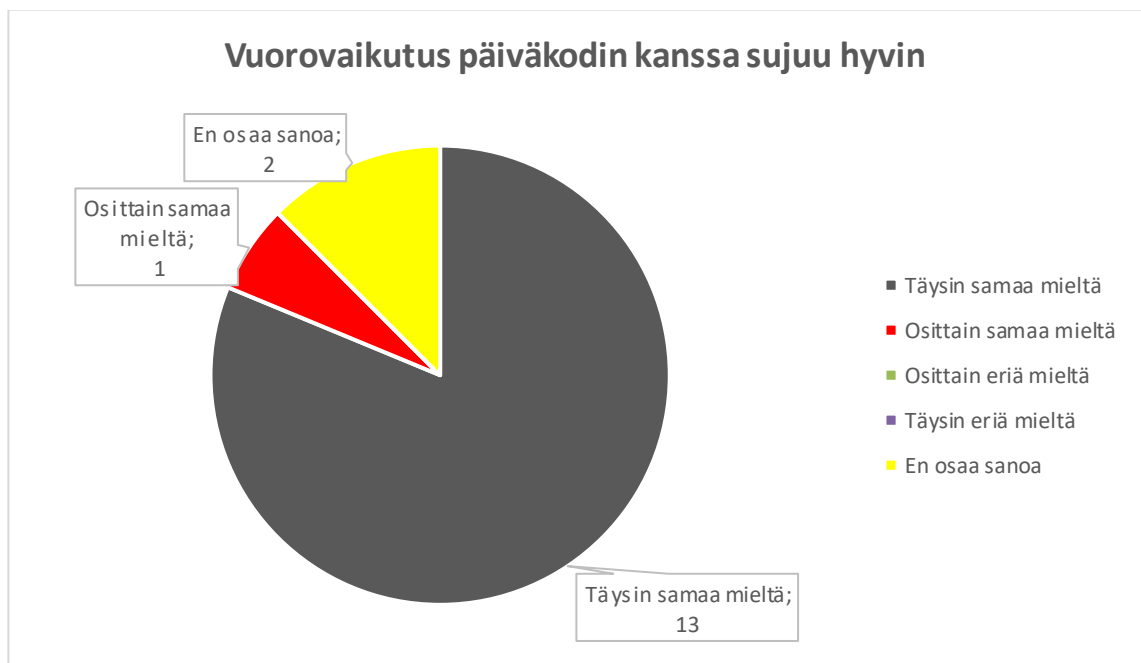
Kuvio 5. Kasvattajat ovat avoimia kertoessaan lastani koskevissa asioissa

Vanhemmat haluavat olla osallisina lapsen päivähoitossa, vaikka eivät läsnä koko ajan olekaan. Avoimuudella vanhemmat haluavat, että *herkästi puututaan ongelmatilanteisiin, esimerkiksi kiusaamiseen*. Näistä tilanteista vanhemmat haluavat saada heti tietää ja mahdollisesti auttaa sen lopettamisessa. Kunnioittaminen näkyy myös siinä, kuinka vanhempien mielipiteitä kuunnellaan lapsen ja päivähoitoon liittyen. Vanhempien vastauksista tuli vahvasti esille se, että *vanhemmat kokevat tulevansa kuulluksi* (Kuvio 6).

Kuvio 6. Lapseni hoitoon liittyvissä asioissa mielipiteitäni kuunnellaan

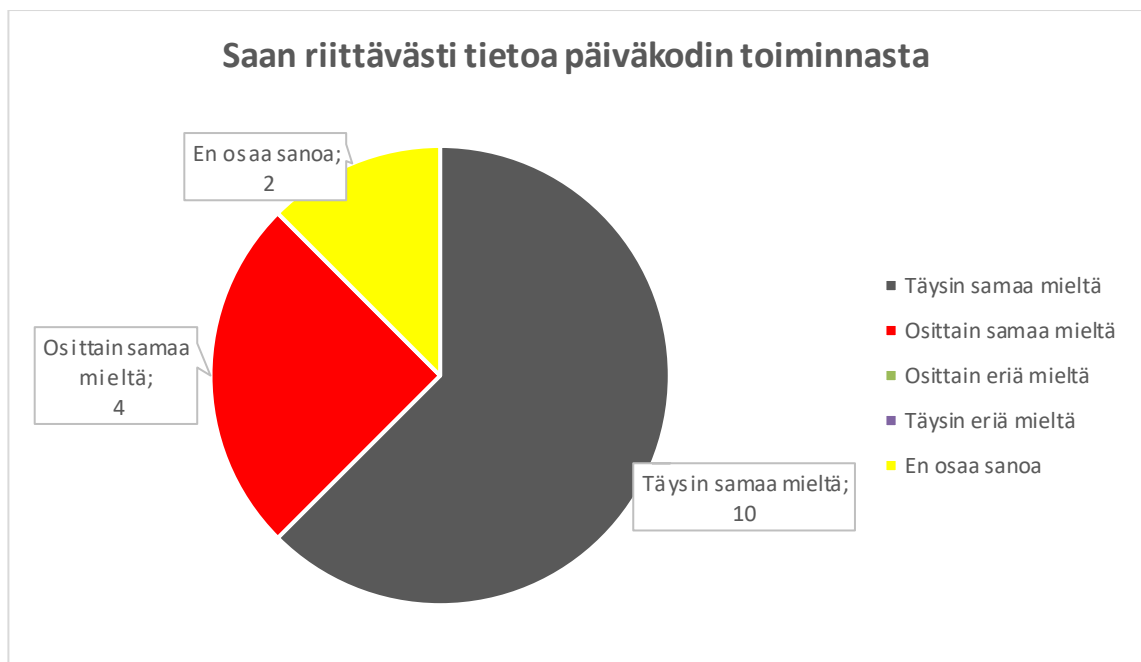
Kyselyn vastausten perusteella vanhemmat ovat suurimmaksi osaksi sitä mieltä, että *vuorovaikutus päiväkodin kanssa sujuu hyvin*. Yksi vastaus kuitenkin oli *osittain samaa mieltä*, joka varmaankin johtuu siitä, että jokainen vanhempi koee tarpeensa eri tavalla (Kuvio 7). Tässä tapauksessa voi myös olla, että kasvattajan ja vanhemman on ollut vaikea löytää yhteistä linjaa täysin toimivalle vuoropuhelulle.

Kuvio 7. Vuorovaikutus päiväkodin kanssa sujuu hyvin

Vuorovaikutukseen ja kasvatuskumppanuuteen päiväkodissa liittyy vahvasti se, että *kerrotaan vanhemmille riittävästi tietoa päiväkodin toiminnasta*. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että heille kerrotaan riittävästi päiväkodin toiminnasta ja tapahtumista. Kuitenkin neljä vanhemmista oli *osittain samaa mieltä*, nämä vanhemmat toivoisivat saavansa etukäteen tietää muun muassa suunnitelluista retkistä lähimaastoon, sillä haluaisivat keskustella lapsen kanssa etukäteen yhdessä siitä, millaista retkellä voi olla. He kokevat myös, että jälkikäteen on hyvä lapsen kanssa kertoilla heidän puhumiaan asioita sekä verrata niitä todellisiin tapahtumiin (Kuvio 8).

”Tässä asiassa varmasti olisi hyvä, jos päiväkotitoiminta ottaisi käyttöön kuukausikirjeen, jossa kerrataan edellisen kuukauden tapahtumia, sekä avataan meille vanhemmille, mitä on suunniteltu tehtäväksi tulevalla kuulla. Kirjeen avulla me vanhemmat pääsisimme enemmän osaksi päivähoitoa.”

Kuvio 8. Saan riittävästi tietoa päiväkodin toiminnasta

Lisäksi halusin kartoittaa, *miten vanhemmat kokevat ilmapiirin päiväkodissa ja ovatko he tyytyväisiä lapsensa päivähoidon.* Ilmapiiri koetaan hyväksi ja sen mahdollistaa hyvä ja ammattitaitoinen henkilökunta.

”Ilmapiiri ei voisi olla hyvä, jos en luottaisi, että lapseni on osaavissa käsissä.”

Luottamus kertoo myös sen, että vanhemmat ovat hyvin tyytyväisiä lapsensa päivähoidon. He arvostavat sitä työtä, mitä kasvattajat päivän aikana tekevät, välissä kovassakin paineessa.

5.4 Avokysymysten vastaukset

Kyselylomakkeessa oli myös kolme avokysymystä, joista ensimmäinen oli, että millaisia mielipiteitä vanhemmilla oli kasvatuskumppanuudesta. Vastauksia näihin tuli 16 kappaletta.

”kasvatuskumppanuus on hyvin tärkeä osa päivähoidoa, sillä on tärkeää, että kaikki osapuolet, jotka osallistuvat lapsen kasvatukseen, pysyvät kärryillä lapsen liittyvistä asioista”.

Vanhemmat pitävät tärkeänä, että kotona ja päiväkodissa tulisi olla samat säännöt lapselle ja suhteellisen samanlainen arki myös. Jotta tämä olisi mahdollista, tulisi kasvattajan ja vanhempien yhdessä luoda yhteiset normit lapsen turvalliseen kasvamiseen. Päiväkodissa on myös lapsia sosiaalisten virikkeiden vuoksi. Vanhempien mielestä päiväkotia on ollut hyvin tukemassa ja ohjaamassa, jotta sosiaalinen kanssakäyminen onnistuu lapsella. Vanhemmat ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä tämän hetkiseen kasvatuskumppanuuteen päiväkodin kanssa ja kokevat, että pystyvät keskustelemaan kasvattajien kanssa avoimesti ja aina kun tarvitsee.

”Kaikki mitä päiväkodissa tapahtuu, tulisi se tapahtua lapsen ehdoilla ja varsinkin lapsen parhaaksi.”

Toisessa avokysymyksessä halusin saada selville, millaisia kokemuksia vanhemmilla oli kasvatuskumppanuudesta. Vanhemmat olivat todella positiivisia kasvatuskumppanuuteen päiväkodin kanssa. Vastauksista tuli myös esille, että kasvatuskumppanuus, juurikin tässä päiväkodissa, toimii jopa paremmin kuin aikaisemmissa päiväkodeissa. He ovat tyytyväisiä siihen, että lapsen päivästä kerrotaan hakutilanteissa ja että kasvattajalla on aikaa kertoa päivästä. Vuoro-vaikutus on vanhempien mielestä luontevaa kasvattajan kanssa. Lisäksi vanhemmat olivat sitä mieltä, että he ovat saaneet apua kasvatuksessa ja varsinkin ongelmatilanteissa. Päiväkoti on auttanut myös paljon lapsia, joilla on haasteita niin kotona kuin päiväkodissa. Päiväkodin työ on näkynyt myös kotioloissa, jotka ovat parantuneet ja rauhoittuneet lapsen haastavien tilanteiden osalta. Jotkut myös kokevat ahdistavana sen, että päiväkodin kasvattajat osallistuisivat enemmänkin heidän lapsensa kasvattamiseen sekä ohjaamiseen heitä vanhemmuudessa.

”Kasvatuskumppanuus, juurikin tässä päiväkodissa, toimii jopa paremmin kuin aikaisemmissa päiväkodeissa, joista meillä on kokemusta.”

Kolmannessa avokysymyksessä haettiin vanhempien toiveita liittyen kasvatuskumppanuuteen päiväkodissa. Keskustelut koettiin todella tärkeiksi ja niitä toivottiin myös lisää, sillä jotkut kokevat, että pelkkä vasu-keskustelu ei riitä. Toisille, taas on riittävää, että käydään kerran tai kahdesti vuodessa keskusteluja, eikä niitä tarvita enempää. *Keskusteluja toivottiin enemmän varsinkin eroperheille*, joissa olisivat molemmat vanhemmat mukana. Lisäksi vanhemmat toivoivat, että tutustumista hoidon alkaessa olisi ollut enemmän. Vastauksissa tuli myös esille se, että vanhemmat haluaisivat, että pidettäisiin joskus vanhempainiltoja, sillä jotkut kokevat tärkeäksi muihin vanhempiin tutustumisen. Vanhemmat ovat kuitenkin sitä mieltä, että kasvattajilta saa aina aikaa, kun tarvitsee ja varsinkin kun sitä pyydetään.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkoitukseni oli saada yleiskäsitys, siitä miten torniolaisen päiväkodin vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden päiväkodin kanssa. Lisäksi halusin selvittää, mitä vanhemmat haluaisivat lisää esimerkiksi vanhempainiltoja yms. osallistumista lapsensa päivähoidon. Laadin vanhemmille kyselylomakkeen, joiden perusteella sain yleiskuvan miten vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden päiväkodin kanssa. Kasvatuskumppanuus on käsite, jolla on monia merkityksiä sekä jokaisella on oma käsityksensä siitä. Vaikka kasvatuskumppanuus ymmärretään monella tapaa, tarkoittaa se kuitenkin vanhempien ja päiväkodin yhteistyötä lapsen kasvattamisessa. Jokainen perhe varmasti kokee kasvatuskumppanuuden eritavalla sekä jokaisella perheellä kasvatuskumppanuuden tarve on erilainen. Toiset tarvitsevat enemmän tukea lapsensa kasvattamisessa kuin toiset. Toisille riittää se työ, mitä kasvattajat päivähoidossa tekevät lapsien hyväksi.

Vastauksia tuli enemmän vanhemmilta, joiden lapset ovat yli kolmevuotiaita. Tämä voi johtua myös siitä, että heillä on helpompi arvioida kasvatuskumppanuuden toimintaa, kun lapsi on isompi. Lapset osaavat jo itse kertoa, mihin ovat tyytyväisiä ja mihin eivät, joten tämäkin voi vaikuttaa siihen, että vanhemmilla on helpompi sisäistää kasvatuskumppanuuden käsite. Tietenkin kasvatuskumppanuus on eriarvoisen tärkeää ihan pientenkin lasten kohdalla, jotta voidaan esimerkiksi ehkäistä myöhemmässä iässä tulevia ongelmia ja haasteita.

Ensiksi halusin selvittää, mitä mieltä vanhemmat ovat siitä, viihtyykö heidän lapsensa päivähoidossa. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että lapsi viihtyy päiväkodissa. Vastauksissa kävi kuitenkin ilmi myös se, että jotkut vanhemmista olivat sitä mieltä, että lapsi viihtyy osittain päiväkodissa ja jotkut eivät osanneet sanoa. Päivähoidon alkaessa on tärkeää pitää aloituskeskustelu vanhempien kanssa, jotta molemmille osapuolille, vanhemmille ja kasvattajalle, jää hyvä mieli lapsen aloittaessa päivähoidossa. Tärkeää keskustelussa on antaa vanhemmille myös puheenvuoro, jolloin he voivat kertoa omia toiveitaan sekä tavoitteitaan lastaan koskien. Kyselylomakkeen perusteella vanhemmat suurimaksi osaksi olivat sitä mieltä, että heidän näkemyksiään sekä toiveitaan kuun-

neltiin. Jotkut taas kokivat, että ovat osittain eriä mieltä, eikä heitä ole tarpeeksi kuunneltu. Tämä nousi itselleni heti esille vastauslomakkeissa, sillä osa vanhemmista oli sitä mieltä, etteivät ole tulleet täysin kuulluksi keskustelussa. Jäin miettimään, onko keskusteluja tehty kiireessä, eikä ole ollut aikaa kunnolla antaa vanhemmille puheenvuoroa vai onko tämä vain vanhemmista johtuvaa esimerkiksi ajan puutteesta.

Kasvatuskumppanuudella on neljä periaatetta, joiden kautta siitä tehdään toimiva ja hyvä. Kaksi periaatteista ovat kuuleminen ja dialogi. Kuuntelemisella tarkoitetaan toisen osapuolen asioiden ja ajatusten kuulemistä. Kuunteleminen kuitenkin vaatii täyden läsnäolon molemmilta osapuolilta. Kuuntelemisen edellytyksenä on myös turvallinen ja myönteinen yhteys toiseen osapuoleen. Dialogi on taas keskustelua, jossa jokin keskeinen asia joka on molemmille osapuolille tärkeä, tässä tapauksessa lapsi. Dialogin tarkoituksena on päästä yhteisymmärrykseen ja asettaa erilaiset tulkinnat asiasta yhdeksi kokonaisuudeksi. Kasvatuskumppanuudessa dialogi näkyy vahvasti vanhempien ja kasvattajien keskusteluissa lapsesta, jotka yleensä käydään lapsen tuonti- ja hakutilanteissa (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–45.)

Kasvatuskumppanuus näkyy vahvasti varsinkin lapsen tuonti- ja hakutilanteissa, joissa kerrotaan kuulumisia sekä päivän tapahtumia. Vanhemmat kokivat, että äidit saavat enemmän huomiota ja keskustelua kuin isät lasta tuodessaan ja hakiessaan. Kaikille ei myöskään ollut jäänyt tunne, että tuonti- ja/tai hakutilanteissa kyseltäisiin tarpeeksi kuulumisia. Myöskin hakutilanteissa osa vanhemmista koki, että he eivät ole saaneet tarpeeksi tietoa lapsensa päivän kulusta päivähoidon aikana.

Yksi kasvatuskumppanuuden tavoitteista on vuoropuhelun vahvistaminen niin lapsen ja vanhemman välillä kuin vanhemman ja kasvattajankin välillä. Vuorovaikutus ei ole koskaan samanlainen vanhempien kanssa vaan jokainen vanhempi ja kasvattaja luovat omanlaisen toimivan vuorovaikutussuhteen. Toimiva ja hyvä vuorovaikutussuhde on avain päiväkodin ja kodin arjen yhdistämisessä. Tämä myös takaa sen, että lapsen kasvuympäristö on ehyt ja samanlainen sekä päiväkodissa että kotona. Kun vuorovaikutussuhde on hyvä, auttaa se sekä

vanhempia, että kasvattajaa havainnoimaan ja avartamaan omia näkemyksiä lapsen kehitykseen liittyen (Karila 2006, 91–97.)

Luottamuksen luominen ja kehittäminen vanhempien ja kasvattajan välillä on yksi tärkeimmistä asioista päivähoitossa sekä kasvatuskumppanuuden onnistumisessa. Melkein kaikki vanhemmista kuitenkin olivat sitä mieltä, että he luottavat täysin kasvattajiin ja kokevat, että saavat tarpeeksi tukea lapsensa kasvatukseen keskustelujen kautta. Positiivista oli, että vanhemmat kokevat, että he pystyvät puhumaan myös lapsensa haastavista tilanteista, sekä kasvattajat kertovat avoimesti näistä tilanteista myös vanhemmille. Luottamuksen lisäksi, jotta keskustelu onnistuu mutkattomasti, on tärkeää vuorovaikutus sekä sen luominen päiväkodissa, joka toimii suurimman osan mielestä hyvin. Vanhemmat kuitenkin toivoisivat, että saisivat enemmän tietoa päiväkodin toiminnasta sekä tulevista tapahtumista, retkistä yms. Kehittämisehdotuksista huolimatta, esimerkiksi päivän kulun ja tapahtumien kertomisen puutteellisuudesta, vanhemmat ovat sitä mieltä, että ovat tyytyväisiä lapsensa päivähoitoon sekä ilmapiiriin, joka päiväkodissa vallitsee.

Lisäksi avokysymysten perusteella, kun sana oli vapaa, tuli hyvin esille se, mitä vanhemmat ovat rehellisesti mieltä kasvatuskumppanuudesta. Tuli paljon kommenttia siitä, kuinka se toimii sekä pieniä kehittämisehdotuksiakin listattiin. Lisäksi vanhemmat olisivat kiinnostuneita kehittämään päivähoitoa yhdessä kasvattajien kanssa esimerkiksi vanhempainilloissa. Kasvatuskumppanuudessa tarkoitus olisikin, että vanhemmille tulisi antaa mahdollisuus tutustua toisiinsa ja olla vuorovaikutuksessa toisten vanhempien kanssa. Tällöin vanhempainillat ovat siihen hyvä ratkaisu, sillä siellä vanhemmat voivat yhdessä kasvattajien kanssa, tehdä jotain päiväkotiin, joka palvelisi lapsia (Kekkonen 2012, 34–35). Vanhemmat ovat hyvin tyytyväisiä tällä hetkellä saamaansa tukeen lapsensa kasvatuksessa.

Olen itse ollut tässä kyseisessä torniolaisessa päiväkodissa harjoittelussa yhdeksän viikkoa. Koen, että kun vanhemmat olivat minulle tuttuja jo ennen kuin laadin heille kyselylomakkeen, oli heillä helpompi myös keskustella aiheesta kanssani, kun toivat tai hakivat lastaan päiväkodista. Mielestäni tämän päiväko-

din vanhemmat olivat hyvin kiinnostuneita siitä, miten heidän lastaan hoidetaan ja mitä päivän aikana päivähoitossa tapahtuu. Aihe koettiin hyvin tärkeäksi ja heitä koskettavaksi ja olivat iloisia siitä, että heidän mielipiteitään kysytään ja varsinkin arvostetaan. Olen keskustellut aiheesta myös päiväkodin työntekijöiden kanssa ja heillä on hyvin samanklaiset näkemykset kasvatuskumppanuuden onnistumisesta kuin vanhemmillakin. Koen, että päiväkotitoiminta hyötyy vanhempien vastauksista ja asioista, joita on tullut esille kyselylomakkeen kautta ja varmasti kiinnittävät jatkossa huomiota asioihin, missä oli vanhempien mielestä hieman parannettavaa sekä heidän toiveisiinsa koskien kasvatuskumppanuutta sen onnistumisesta päiväkodissa.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni työstämisen alkuvaiheissa itselleni oli epäselvää se, mitä kasvatuskumppanuus tarkoittaa vanhemmille ja kokevatko he sen tärkeäksi. Tietoa kasvatuskumppanuudesta löytyy paljon, mutta tiedetäänkö kuitenkin käytännössä, kuinka sen tulisi toimia, varsinkin vanhempien osalta. Opinnäytetyöni aikana itselleni tarkentui se, mitä kasvatuskumppanuus tarkoittaa ja kuinka sen tulisi näkyä päivähoitossa, vaikka käsite onkin hyvin laaja. Kasvatuskumppanuus on tärkeä vanhempien ja päivähoidon väliselle yhteistyölle ja lapsen yhteisessä kasvatuksessa. Luottamus koetaan todella tärkeäksi kasvatuskumppanuudessa ja sitä se onkin. Vanhemmilla tulee olla luottamus kasvattajan ammattitaitoon. Luottamuksen rakentaminen on kuitenkin pääsääntöisesti kasvattajan vastuulla. Luottamus on myös tärkeää kun keskustellaan lapsen asioista.

Jokainen vanhempi kokee kasvatuskumppanuuden eri tavalla ja sen merkitys on erilainen. Siksi onkin tärkeää muistaa, että kasvatuskumppanuussuhde voi olla erilainen eri vanhempien kanssa. Tärkeitä asioita kasvatuskumppanuuden onnistumisessa ovat, luottamus, rehellisyys, avoimuus ja ammatillinen osaaminen. Kasvatuskumppanuus vaatii niin vanhemmilta kuin kasvattajaltakin sitoutumista. Sillä siinä on kyse lapsen hyvinvoinnista, jonka tukemista ja kehittymistä molemmat osapuolet varmasti haluavat.

Opinnäytetyön tekeminen oli antoisaa, sillä sain kallisarvoisia näkemyksiä ja kokemuksia vanhemmilta. Mielenkiintoisen siitä teki myös se, että vanhemmat tunsivat minut ennestään, jolloin he tuonti- tai hakutilanteissa kertoivat hieman myös sanallisesti opinnäytetyöhöni liittyvistä asioista. Arvostan tätä ja olen hyvin kiitollinen kaikille vanhemmille, jotka vastasivat kyselyyn ja keskustelivat kansani aiheesta. Lisäksi koen, että tästä on hyötyä tulevaisuudessa, kun työskentelen lastentarhanopettajana. Uskon, että myös päiväkotii, johon kyselyn tein, sai tästä käsityksen, kuinka heillä kasvatuskumppanuus toimii. Lisäksi toivoin, että he kiinnittävätkin jatkossa huomiota asioihin, joissa vanhemmat kokivat parannettavaa.

LÄHTEET

- Alasuutari M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Tampere: Tammer-Paino.
- Alasuutari M., Hännikäinen M., Karila K., Nummenmaa A., Rasku-Puttonen H. 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Heikkilä, M. Välimäki, A. & Ihalainen, S. 2007. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 4.12.2015.
- <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>
- Hellman-Suominen, K. Järvinen, M. Laine, A. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Premedia Helsinki OY.
- Huttunen, E. 1989. Päivähoidon toimiva arki. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kaskela, M. Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kekkonen M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena – varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Keskinen, S. & Virjonen, H. (toim.) 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Tampere: Tammer-Paino Oy
- Koivunen, P. 2009. Hyvä päivähoito. Jyväskylä: WS Bookwell Oy.
- Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita? Vanhempien näkökulma. 2011. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen raportti 2011:36.

Pyykkö, A. Salpakka, P. Vuorio, J. 1985. Päivähoidon kasvatustoiminta. Helsinki: Kirjayhtymä

Stakes 2007. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

THL 2015. Kasvatuskumppanuus. Viitattu 4.12.2015.

https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/kasvatuskumppanuus

Vasta, R. (toim.) 2002. Kuusi teoriaa lapsen kehityksestä. Suomi: UNIPress.

Varhaiskasvatuslaki 8.5.2015/580.

Venninen, T. Leinonen, J. Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. 2012. Lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Helsinki: Unigrafia

Viinamäki, L. & Saari, E. (toim.) 2007. Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

LIITTEET

Liite 1 1(5)

Hyvät päiväkodin vanhemmat!

Olen Annika Vanha kolmannen vuoden Sosionomiopiskelija Lapin Ammattikorkeakoulusta. Lähestyn teitä vanhempia opinnäytetyöni vuoksi.

Olen tekemässä opinnäytetyötä Kasvatuskumppanuudesta ja tarkastelen aihetta teidän vanhempien näkökulmasta. Jotta saisin arvokasta tietoa ja käytännön kokemuksia kasvatuskumppanuudesta päiväkodin kanssa, pyytäisin teitä vastaamaan kyselylomakkeeseeni.

Toivon, että Teillä olisi hetki aikaa ja vastaisitte kysymyksiini, sillä vanhempien mielipide on tärkeä opinnäytetyössäni sekä lapsen varhaiskasvatuksen toteutumiselle Juhannussaaren päiväkodissa.

Lomake palautetaan nimettömänä päiväkotiin **31.5.2016 mennessä**. Vastaukset pysyvät anonyymeinä eikä niitä käytetä muuhun tarkoitukseen. Ketään ei voida tunnistaa vastauksista.

Jos herää jotain kysyttävää, vastaan mielelläni!

Ystävällisin terveisin,
Annika Vanha
annika.vanha@hotmail.com

Liite 1 2(5)

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden yhteistyötä lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa. Erityisen tärkeää kasvatuskumppanuudessa on tunnistaa lapsen erityisen tuen ja avun tarve mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kasvatuskumppanuudessa on tarkoitus, että vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten tiedot ja kokemukset lapsesta yhdistetään (THL 2015).

1. Monta lasta Teillä on tässä päiväkodissa tällä hetkellä? _____

2. Lapsen/Lasten iät? _____

Ympyröi mieleinen vaihtoehto

1. Täysin samaa mieltä
2. Osittain samaa mieltä
3. Osittain eri mieltä
4. Täysin erimieltä
5. En osaa sanoa

1. Lapseni viihtyy mielestäni päiväkodissa

1 2 3 4 5

2. Lapseni aloittaessa päiväkodissa, kävimme kasvattajan kanssa keskustelun, jossa keskusteltiin toiveista ja tavoitteista, koskien lapseni päivähoitoa

1 2 3 4 5

Liite 1 3(5)

3. Kasvattajat huomioivat äidin tuonti- ja hakutilanteissa

1 2 3 4 5

4. Kasvattajat huomioivat isän tuonti- ja hakutilanteissa

1 2 3 4 5

5. Tuonti- ja/tai hakutilanteissa kysellään kuulumisia

1 2 3 4 5

6. Hakutilanteissa kerrotaan lapseni/lasteni päivän kulusta

1 2 3 4 5

7. Koen, että saan mahdollisuuden keskusteluun kasvattajien kanssa tarvittaessa

1 2 3 4 5

8. Koen, että saan tukea lapseni kasvatukseen päiväkodista

1 2 3 4 5

9. Voin keskustella luottamuksellisesti lasta koskevista vaikeista asioista kasvattajien kanssa

1 2 3 4 5

Liite 1 4(5)

10. Luotan päiväkodin henkilökuntaan

1 2 3 4 5

11. Lapseni hoitoon liittyvissä asioissa mielipiteitäni kuunnellaan

1 2 3 4 5

12. Kasvattajat kuuntelevat minua lastani koskevissa asioissa

1 2 3 4 5

13. Kasvattajat ovat avoimia kertoessaan lastani koskevissa asioissa

1 2 3 4 5

14. Vuorovaikutus päiväkodin kanssa sujuu hyvin

1 2 3 4 5

15. Saan riittävästi tietoa päiväkodin toiminnasta

1 2 3 4 5

16. Olen tyytyväinen lapseni päivähoitoon

1 2 3 4 5

17. Päiväkodissa on hyvä ilmapiiri

1 2 3 4 5

Liite 1 5(5)

18. Millaisia mielipiteitä Teillä on kasvatuskumppanuudesta?

19. Millaisia kokemuksia Teillä on kasvatuskumppanuudesta?

20. Millaisia toiveita Teillä on, kasvatuskumppanuuteen liittyen, päiväkotiin?
(lisää keskusteluja yms.)

Vastauksia voi halutessaan jatkaa kääntöpuolelle..